

vse in treba je skrbeti za to, da ne trpi škode gnoj na gnojišči ter mu ne izhlapi najboljih snovi, predno pride gnoj v zemljo in ji vrne tistih moči, ki jih ji jemlje silje, dokler raste na njej.

Ako leži gnojišče na prostem, dela gnoju škode solnce pa tudi dež, če ga je veliko, spere ga preveč. Naj se prepreči oboje, za to se napravljata streha na gnojišče ali se pokrije s krovom iz zbitih desek. Resnica, s tacim krovom doseže se oboje, vendar pa ni za to, da pride sploh v rabo. Nekaj je to, ker se poletu, ko ni dalje časa dežja, posuši gnoj preveč in treba bi ga bilo večkrat zaliti z gnojnico. Ako se to stori od časa do časa, tedaj je dobro; če se pa opušča, potem izgubi gnoj vendar-le veliko svoje moči. Ali kar je še važniše, tak krov ali streha, stane denarja in pri gospodarji, ki pridela veliko gnoja, priredi se le težko, kajti gnojišče je pri njem precej veliko.

Kaj kaže tedaj njemu? Naj drži deževnico od gnojišča, to se pravi, toliko deževnice, kolikor bi mu je bilo preveč, to doseže človek s tem, da napravi zid okoli gnojišča nekaj v dno, nekaj nad zemljo. Isto doseže, vsaj nekaj, ako se vdela rob gnojišča trdno z ilovico, da ne prepušča deževnice pa tudi gnojnico drži bolj v sebi. To delo ne stane preveliko in vendar pomaga veliko za to, da ostane gnoj močan in se celo vzboljšuje na gnojišči.

Zoper vročino solca pomaga si kmet lahko in za to mu ni treba druga, kakor da vsadi ob robih gnojišča par tacihi dreves, ki hitro rastejo in dajo obilo sence. Za to kaže menda najbolj divji kostanj, lipa itd. V tem naj še omenimo eno napako pri izvažanju gnoja. Nekateri gospodarji imajo svoje gnojišče na dvorišču in čisto prosta jama velja jim za tako. Kedar se izvažajo pri njih gnoj, postavlja se voz na sredo jame in družina meče od vsake strani gnoja na voz. Delo gre tako sicer urno naprej ali uboga živina, ki mora izpeljati poln voz iz jame!

Po naši misli pač ni treba živini te muke. Ako so ljudje razumni pri svojem delu, ne bode jim pretežko, da si ga vpravljajo prav in si voz vselej tako postavijo, da tudi njim ne bode treba predaleč nositi ali metati gnoja na voz. Tedaj nikar živine mučiti, kjer se da delo opraviti drugače!

Sejmovi. Dne 30. marcija v Celji in v Poličanah (za svinje). Dne 1. aprila v Mariboru. Dne 2. aprila v Artičah in v Radgoni. Dne 3. aprila v Imenem (za svinje) in v Lučanah.

Dopisi.

Iz Spitaliča. (Zmešnjave.) Čital sem iz Hajdinja dopis o neprijaznih tamošnjih raz-

merah med č. g. župnikom in župljani. Peščica ljudi, ki si svoji največjo veljavo v župniji, nasprotuje tamošnjemu velezaslužnemu č. g. župniku. Tudi iz naše, dosehmal mirne doline se mora žalibog nekaj enakega poročati. Do konca preteklega leta je županoval tukajsicer priprost pa pameten in značajan kmet Franc Kukovič, po domače Platovšek. Franc Kukovič je pridno in zvesto oskrboval občinsko premoženje. Meseca grudna preteklega leta pa so izvolili Tolstovrhari novega župana, ali on stanuje na visokem hribu, na koncu župnije in imajo Tolstovrhari sedaj po potrdila, živinske potne liste itd. večinoma daleč in težavno hoditi. Še več. Med tem, ko je pod prejšnjim županom vladal lepi mir in sporazumljenje med g. župnikom in občino, ker je Franc Kukovič, prejšnji župan, značajan mož ter se ni dal rabiti od tiste peščice župnikovih sovražnikov „za klešče“, s katerimi bi iz varnega zakotja župnika ščipali, v tem, pravim, pa so novi župan in njegovi modri odborniki takoj začeli borbo zoper g. župnika. Leta 1819 je namreč kupila župnija Spitalič tisto zemljišče, na katerem sedanja šola stoji, za mežnarijo in organista in še je le leta 1845 se otvorila župnijska šola pod vodstvom prvega Spitališkega učitelja Jerela, potem ko se je na temelju prejšnje stare koče postavilo leta 1830 sedanje poslopje. Ker so do leta 1886 vsi učitelji bili ob enem organisti, uporabljali so na ime župnijske občine Spitališke (in ne občine Tolsti vrh) vknjiženo zemljišče kot nagrado za orgljanje ob nedeljah in praznikih. Tudi mežnar je imel v tem poslopju stanovanje in še le po novi šolski postavi so ga porinili v klet pod šolo, v kateri ni peči in ne okna, ter je živel siromak tam zimo in leto v nekurjeni temni in vlažni kleti, v kateri je ob enem shranjeval svojo hernjsko vino. Dačo je plačevala pa cerkva za celo posestvo do leta 1886 in še sedaj plačuje zavarovanje proti ognju za šolsko poslopje. Ker je toraj posestvo fare Spitališke in je le župnik predstojnik Spitališke župnije, ne pa Tolstovrhški župan, ima župnik odločevati in razpolagati s posestvom, ki je vselej le bila nagrada organistova. Razun tega je sedanji g. župnik privolil, da sme g. učitelj kot taki rabiti brezplačno dva vrta. Ali občinski odbor Tolstovrhški je, ne da bi g. župnika kaj vprašal, sedanjemu g. učitelju, ki še pa le drugo leto prevzame orglarstvo, oddal v seji dne 22. decembra 1888 organistovo zemljišče proti odškodnini 25 glid. Še le čez blizo dva meseca je g. župnik po drugih župljanih izvedel o tem sklepu in opozoril župana, da on kot župan občine Tolsti vrh nima segati v pravice župnijskega predstojništva, to je g. župnika ter je izjavil, da nima nič zoper to, da g. učitelj „kot organist“ uporablja zemljišče, vsakako pa se ustavlja župnijski predstojnik

temu, da župan in njegovi odborniki g. učitelju delijo reč, do katere nimajo nobene pravice. Naš g. župan pa na to pošlje nek „ukaz“ g. župniku in z njim „poziv“ in potrdilo, katero bi imel g. župnik podpisati, da je gotovo „ukaz“ in poziv prejel. „Ukaz“ je g. župnik poslal s pritožbo preč. kn. škof. konzistoriju v ogled in razsodbo, poziv in potrdilo pa je takoj vrnil. Vsled poziva bi g. župnik na pustno nedeljo imel priti k odboru seji in potrditi sklep z dne 22. dec. 1888. G. župnik je to odklonil, ker se o tej reči nima pogajati z občinskim odborom in županom Tolstega vrha. V tem odboru je tudi prežvitkar Jurij Zorko, ud odbora in ob enem občinski pisar, tisti Zorko, ki je pred Francem Kukovičem županoval in kakor se mu očita, zapustil občinske račune v neredu. Če tudi ni več posestnik, vendar je še ud odbora, v Spitaliči se to ne vzeme tako pri čistem. Ker k omenjeni seji na pustno nedeljo ni bilo g. župnika, dostavili so mu po županu dne 15. marcija nek zapisnik ali protokol, kateremu je določil g. župan še neke opombe. Ker g. župnik ni doktor modroslovja in svetega pisma ter ne more tajnostnih in visokopomenljivih dopisov županovih razumeti in si jih ne mara tolmačiti, zato je, ker v omenjeni zadevi nima z županom in odborom nič opraviti, oboje odklonil in županu nazaj poslal, naj on „izgrunta“, kaj je pisal. O svojem času več o tej zadevi.

Iz Vranskega. (Poslovitev.) V soboto, dne 23. marcija je bila seja okrajnega šolskega sveta Vranskega tukaj; zadnjokrat pred svojim odhodom na novo svoje službeno mesto je tej seji predsedoval c. kr. okrajni glavar v Celji, gosp. dr. Evgen Netoliczka. Posluživši se te prilike, je g. okrajni glavar v slovenskem jeziku in v srčnih besedah jemal slovó, zahvaljeval se udom za njih sodelovanje. Omenil je g. glavar, da je našel v okraji obilo podpore za svoje delovanje, katero je pospeševala vzajemnost s preč. duhovništvom. Gosp. glavarju na odgovor izraža preč. gospod duh. svetovalec, župnik Balon v imenu okr. šolsk. sveta veselje, da je poklican gosp. glavar na višje službeno mesto, ob enem pa obžalovanje, da zgubi, okraj tako nepristranskega, v vseh slučajih ljudstvu naklonjenega in priljudnega predstojnika, kateri pripoznava trud dušnih pastirjev v administraciji in kateri je blag v svojih sodbah ter je znal spraviti v sklad potrebe šole z zmoglostjo ljudstva. Začetkom aprila že dobimo v Celje novega g. glavarja.

Iz Slov. Bistrice. Rodoljubni g. dr. Jože Vošnjak iz Ljubljane je povabil o svojem godu nekaj narodnih mož iz naše okolice k svoji gorici nad Slov. Bistrico. Imeli smo veseli večer s popevanjem narodnih pesmic, tudi Slomšekovi nismo pozabili. Pri napitnicah so g.

doktorju čestitali najprej č. g. duhovniki, potem uradni in drugi gospodje. Gg. učitelji so se še pa posebej g. doktorju zahvaljevali za precejšnje število slov. knjig in slov. časnike, ki jih on naročuje in so primerne za slov. mladež. Z njimi se množijo šolske knjižnice. Spomnili smo se tudi na naše bralno „društvo pod Pohorjem“, prvo na Slovenskem; tudi njemu je g. doktor primogel do knjižnice in to že leta 1863. Bil je govoril v Mariborski čitalnici za razširjevanje „bralnih društev“, in to je rodoljube dosti spodbujalo, da so si v svojih okrajih ustanovili „bralna društva, in poleg njih tudi sadje in vinorejske vrte. Nje pa tudi najlažje oskrbujejo rodoljubni gospodje učitelji. Želeti je, da bi se rodoljubi ob godu svojem ali v čitalnicah, ali o drugih prilikah, ko se kje snidejo, posvetovali in kolikor največ mogoče, pripomogli k napredku svojega naroda slovenskega. S.

Od sv. Ane v Slov. goricah. (Dobro se meri.) V kratkem sem šel zopet po našem blaženem Rožengruntu! Tamkaj dojdem učenko, ki je šla iz občine Šavnice tje gor v daljnji Logatec v šolo. Vprašam jo, zakaj ne hodi k sv. Ani v šolo? Odgovori: „Oče me ne pustijo, ker je tam vse slovensko, in ker so me tam v časih s šibo „rezali.“ Dalje jo vprašam: No deklica, ti-li ni žal, da bodeš slovenski popolnoma pozabila, nemškega se pa tudi ne bodeš v Lugatci popolnoma izučila? „Zlo mi je žal za to, posebno, ker imamo zgoraj v Lugatci „lehrerja“, ki so dostikrat — čudni in v tem nas tepejo s palico!“ No to izjavo proste deklice sem si potem mislil: takó je prav, neumni nemškutarski stariši se takoj jezijo, ako v slovensko-nemški šoli učitelj ali g. kateket le enmalo s šibico našeškajo učenca, kateri si to zasluži, saj se zastonj itak ne tepe nihče. Toraj dobro se meri tam gori v nemškutarskem Lugatci, tem bolj, ker tudi tamkaj ne hodijo učenci v „židi“ oblečeni, kakor so si morda osrečeni nekateri Šavničarji mislili, kedar so sklepali, da bi svoje otroke gori všolali in kakti Judež dospoda, prodali. Nekateri so kakor norci, da bi jih še pamet ne marala srečati. Sicer pa, da bi takrat že bil na Šavnici predstojnik mladi in vestni g. M. Steinfelser, gotovo bi jim bral levite, katere jim spadajo. Zatoraj srečno Rožengrunt!

Od Šavnice. (Prepir.) Blizu nas, v nekem kraji poleg cerkve se je sosed s krčmarjem zastran nekega računa že več časa prepiral. Ker pa je temu krčmarju nekdo šipe na oknih potrl, zato se ve, da je bil na sumu ta sovražni sosed. Za tega del pa sta se nju ženi v začetku tega postnega časa hudo spoprijeli ter sta se iz vsega grla prepirali. Prva je rekla: Tvoj mož nima druga, kakor mustače. Druga pa se ji hitro odreže: Tvoj ni nič, moj pa je vsaj trgovski „gsel“. No veliko to tudi ni. Sploh je cela stvar malenkostna, vendar pa

Vas, g. urednik, prosim, da bi le-teh vrstic ne zavrgli. Meni je na tem, da moža izvesta, kako neumno je od njiju, da se prepirata. Morebiti ju spravi „Gospodar“, ako vzprejme te vrste v svoje predale.*)

S. A. L.

Iz Celja. (Dijaška kuhinja.) Za III. društveno šolsko leto 1888/89 so dalje darovali naslednji častiti in prečastiti daritelji: Jakob Janežič, tovarnar v Grižah 2 fl., slavna „Posojilnica v Celji“ 100 fl., prevzvišeni knezoškof Jakob Maksimilijan za februar 4 fl., Martin Gaberc, kaplan na Vranskem 4 fl., Valentin Mikuš, kaplan v Konjicah 5 fl., neimenovani dobrotnik iz Šmarja po preč. g. kanoniku Ivancu 10 fl., slavna „Posojilnica v Mozirji“ 10 fl., Franz Janesch, trgovec v Celji 5 fl., Franc Ogradi, kanonik in ravnatelj bogosl. v Mariboru pristopil kot pokrovitelj 50 fl., dr. J. Vošnjak, od po g. Veršec-u prodanih knjižic 2 fl. 10 kr., dr. K. Gelingsheim, stavo z g. Maks Vršcem 5 fl., ekscelencija knezoškof za marec 4 fl., Seb. Storf, trgovec v St. Andreju na Koroškem, po dr. Sernecu 10 fl., slavna „Posojilnica v Pišecah“ 5 g., Anton Vrtovšek, župan v Pišecah 5 fl., Alojzij Kreft, župnik v Kalobji 2 fl. Vsem blagim dariteljem presrečna zahvala v imenu naše mladine in prosimo še daljnih milodarov.

Makso Veršec l. r.,
blagajnik.

Mihael Vošnjak l. r.,
predsednik.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Iz dopolnilnih volitev v mestni zastop na Dunaji se razvidi, da so ljudje že siti liberalizma, najbolj pa tega, ki ga prodaja „rod Izraela“ in njegovi kršč. sluge. — V drž. zboru je te dni proračun naučnega ministerstva v razpravi. Kakor se kaže, misli minister dr. plem. Gautsch gledé dosežanje postave o ljudskih šolah na neko izpremembo, toda drugačnjo, kakor knez Liechtenstein. Liberalci jemljejo pa mu že to misel za zlo, kaj še le bode, ko dobé njegov načrt postave v roke! Slov. poslanca dr. Gregorec in prof. Šuklje sta razjasnjevala razmere ljudskih in srednjih šol, kakor so one po slov. krajih in razumeje se, da ni bila hvala, kar sta govorila — za solske oblasti. — V Gradci so imeli štaj. tovarnarji neko zborovanje; možje so hudi, da je avstrijski zastopnik v Bombayi poročal trgovinskemu ministru, kako da se pošilja iz Avstrije v tiste kraje le ničvredno blago, nekaj, kar je in še bode našemu cesarstvu na veliko škodo. Prav je to bilo od njega, toda tovarnarjem njegovo poročilo ni bilo po godi. — Drž. poslanec koroške trgovinske zbornice, dr. Dumreicher je tarnjal v drž. zboru, češ, da se

*) Kakor vidite, ugodili smo Vaši prošnji, želimo le še sedaj, da se izpolni tudi Vaša želja. Ured.

šopiri slov. duh po Koroškem, Kranjskem in Štajarskem, nemški pa se zviija v hudih bolečinah, kajti zatira ga že celo vlada sama v teh krajih. Mož kaže, da pri njem ni ime brez pomena. — Slov. Korošci si snujejo v večih krajih posojilnice ter se rešijo po njih prej ali slej nemških svojih jerobov. — C. kr. okr. glavar v Litiji na Kranjskem je prepovedal prodajati sirove palice, to pa za to, ker jih kradejo ljudje v tujih gozdih. — V Ljubljani je bil urednik „Slov.“ na tožnji klopi, ker je prinesel „Slov.“ nek dopis — v hrvaškem jeziku. — Po Primorji se klatijo človečeta, ki vabijo ljudi, naj gredo čez širo morje v daljno Brazilijo in žal, da jim gredo še zmirom ljudje na limanice. — V Trstu so razkrili na vrtu pred postajo južne železnice spomenik, naj naznanja ljudem, da je Trst že 500 let združen z Avstrijo. To pa Italijanom ni po volji in so za to metali po mestu petarde. Nekaj teh možicljav pa so ujeli. — Za izvolitev mesta in trgov po Istri se priporoča g. M. Mandić; ako ga izvolijo, bode jim mož gotovo na čast v drž. zboru. — Na Reki je bilo one dni veliko slov. gospode pri veletržci g. J. Gorupu, da se mu zahvali za veliko denarja, ki ga je razdelil za dobrodelne namene po raznih slov. krajih. — Iz ogerskega ministerstva sta odstopila dva ministra, ali pl. Tisza še nima drugih mož, da jih postavi na nju mesto. V drž. zboru še ni konec razprav o vojaški postavi, in poslanci so že prav blizu do pobojev. To vam je hrabro ljudstvo, to madjarsko!

Vunanje države. Iz Amerike je bilo te dni nekaj nad sto romarjev pri sv. Očetu v Rimu. Vsak je prejel iz roke sv. Očeta spominško svetiinjo. — Po Italiji vre čudno, krivo je tega veliko uboštvo, v katero leze ljudstvo, ne da zna človek pomoči za to. Najbolje je še to, da Italijanu ni treba veliko za življenje. Pri Milanu so se kmetje ali „coloni“, kakor se jim pravi v Lombardiji, vzdignili zoper graščake, od katerih imajo polje v najem, pa jim nimajo plačati najemščine. — General Boulanger je jako pregnan mož, sedaj potuje po francoskih mestih ter pridiguje, da je krivica preganjati katoliško cerkev, če vidi, da so ljudje zoper to, brž pa zasue plašč, ako kje vidi, da veje drug veter. No, nasprotnik ni kat. cerkvi. — V Anglijo ne pusté živine iz nemških krajev, pravijo, da zavoljo bolezni na parkljih, brž pa le zato, ker gre preveč denarja za-njo iz doma. — Belgijska kraljica in nje mlajša hči Klementina, pridete prihodnji teden v Miramar pri Trstu, kjer biva cesariščinja-udova, nadvojvodinja Štefanija, od ondot pa se podaste v Milan. Tam jima pride pa naproti italijanski kraljevič, mogoče, da zavoljo zaroke. — Nemškemu kančelarju, knezu Bismarku, se očita da je on naščul ono leto srbsk. vlado v vojsko z Bolgari.